

Fokuserat tillsynsarbete 2017

Projektet Tryggare Malmö

Antagen av miljönämnden 2017-12-12

Rapport nr 9/2017
ISSN 1400-4690

Rapporter (ISSN 1400-4690) utgivna fr.o.m. 2011:

01/2011	Kunskapen om Reach hos nedströmsanvändare av kemikalier	01/2014	Varor i Lågrissegmentet; Tillsyn över detaljhandeln
02/2011	Uppföljning av luftföroreningsmätning vid Amiralsgatan 2009/2010	02/2014	PVC-produkter; Tillsyn över detaljhandeln
03/2011	Luftkvaliteten i Malmö 2010	03/2014	Luften i Malmö 2013
04/2011	Livsmedelskontroll av äldreboenden i Malmö våren 2011	04/2014	Tillsyn på tandvårdskliniker i Malmö 2013
05/2011	Kemikalier i byggvaror – tillsyn hos återförsäljare	05/2014	Hantering och märkning av egenproducerade maträtter i livsmedelsbutiker i Malmö 2014
06/2011	Kemikalier i varor – tillsyn hos sko- och möbelhandel	06/2014	Kemikalier i arbets- och profilkläder - tillsyn över detaljhandeln
07/2011	Kontroll av allergikost för skolor och förskolor i Malmö 2011	07/2014	Mätning av tungmetaller och polycykliska aromatiska kolväten i utomhusluft 2013
08/2011	Livsmedelskontroll under Malmöfestivalen 2011	08/2014	Livsmedelskontroll i mottagningskök i förskolor, äldreboenden mm i Malmö 2014
09/2011	Kemikalier i golv - tillsyn hos återförsäljare	09/2014	Kemikalier i skor och leksaker - tillsyn över detaljhandeln
10/2011	Riktad tillsyn mot fläktar o kompressorer (buller)	10/2014	Kväveoxidhalter utomhus på 27 platser i Malmö
01/2012	Sammanställning rörande utsläpp av fossil koldioxid, energianvändning m.m. från Malmö stads verksamheter	11/2014	Redlighetskontroll av restauranger i Malmö 2014
02/2012	Kemikalier i möbler – tillsyn hos möbelhandel	01/2015	Rapport om kontroll av specialkosthantering på skolor och förskolor i Malmö 2014
03/2012	Kunskapen om Reach hos nedströmsanvändare av kemikalier	02/2015	Rapport om detaljhandelns kunskaper om kemikalier i varor- fokus vardagsrummet
04/2012	Luftkvaliteten i Malmö 2011	03/2015	Luftkvalitetsmätning Södervärn 2013-2014
05/2012	Kartläggning av omgivningsbuller - Malmö stad	04/2015	Luften i Malmö 2014
06/2012	Livsmedelskontroll under malmöfestivalen 2012	05/2015	Kontroll i Malmö av de svenska salmonellagarantierna vid införsel av kött från nöt, gris och fjäderfä från andra EU-länder 2015
07/2012	Kemikalier i leksaker - tillsyn av detaljhandeln	06/2015	Livsmedelskontroll på hamburgerkedjor i Malmö 2015
08/2012	Uppföljning av luftföroreningsmätning vid Värnhemstorget 2010/2012	07/2015	Höga ljudnivåer 2014-2015
09/2012	Livsmedelskontroll på bagerier och konditorier i Malmö 2012	08/2015	Märkning av biocidbehandlade varor- tillsyn över detaljhandeln 2015
01/2013	Livsmedelskontroll på julbord i Malmö 2012	09/2015	Luftkvalitetsmätning Amiralsgatan 2014-2015
02/2013	Metaller i smycken, Tillsynsprojekt i samarbete mellan Göteborg, Malmö och Stockholm	01/2016	Kontroll av mottagningskökens möjligheter till tillagning på förskolor i Malmö 2015
03/2013	Livsmedelskontroll av storköket i Malmö 2012	02/2016	Luften i Malmö 2015
04/2013	Luftkvaliteten i Malmö 2012	03/2016	Luftkvalitetsmätning Trelleborgsvägen vid Mobilia 2015-2016
05/2013	Luftföroreningsmätning vid Rådmansgatan 2012	04/2016	Specialkosthantering i skolor och förskolor i Malmö 2016
06/2013	Livsmedelskontroll av kosttillskott 2012	05/2016	Luftkvalitetsmätning 2016 Tygelsjö
07/2013	Kvävedioxidhalter utomhus vid förskolor och skolor i Malmö	01/2017	Luften i Malmö 2016
08/2013	Tillsyn av bilverkstäder i Malmö 2012	02/2017	Hygieniska behandlingslokaler och solarier 2016-2017
09/2013	Livsmedelskontrollen under Malmöfestivalen 2013	03/2017	Luftkvalitetsmätning vid Nobelvägen och Hornsgatan 2016-2017
10/2013	Kemikalier i ytterkläder - Tillsynsprojekt i samarbete mellan Göteborg, Malmö och Stockholm	04/2017	Elektroniska lågprisprodukter 2017
11/2013	Livsmedelskontroll av skolor, förskolor samt vård- och omsorgsverksamheter i Malmö 2013	05/2017	Kväveoxider vid förskolor och skolor i Malmö 2015-2016
12/2013	Livsmedelskontroll av storköket i Malmö 2013	06/2017	Rapport - Kartläggning av omgivningsbuller 2017
13/2013	Luftkvalitetsmätningar vid Klagshamnsvägen i Bunkeflo 2013	07/2017	Kontroll och provtagning vid kebabhantering
14/2013	Livsmedelskontroll av redlighet/märkning och spårbarhet i Malmö våren 2013	08/2017	Rapport om luftkvalitetsmätningar vid Inre Ringvägen i Rosengård 2017
		09/2017	Fokuserat tillsynsarbete 2017 projektet Tryggare Malmö

Rapporterna kan beställas från:

Miljöförvaltningen, 205 80 Malmö

Telefon nr 040-34 10 00 (växeln)

De kan också laddas ner från: www.malmo.se, använd sökfunktionen

Innehåll

Sammanfattning/Förord	4
Fokuserat tillsynsarbete	5
Inledning	5
Bakgrund och syfte	5
Metod	6
Miljöförvaltningens mål	6
Metodutveckling	6
Branscherna och lagstiftningen	7
Fastighetsägare	7
Olovliga boenden	8
Livsmedelsfusk	8
Oregistrerade livsmedelsverksamheter	9
Offentliga lokaler, exempelvis rökcaféer och nattklubbar	10
Receptfria läkemedel och kemiska- och elektroniska produkter	12
Fordons- och avfallsbranscherna	13
Resultat	16
Allmänt	16
Sammanfattning av resultaten	16
Antal beslut och överklaganden	17
Samarbeten	17
Tryggare Malmö i media	18
Påverkansarbete	19
Slutsats	19

Datum: 2017-11-28

Diarienummer: 111:06852-2017

Förvaltning: Miljöförvaltningen, Malmö Stad

Foto: Miljöförvaltningen

Sammanfattning/Förord

Vid kommunfullmäktiges möte den 23 februari fick kommunstyrelsen i uppdrag att ur anslaget till förfogande fördela 50 mkr till trygghetsskapande insatser i den fysiska miljön, som till exempel kameraövervakning, utökad belysning och renhållningsinsatser, samt till det sociala arbetet och utökad myndighetstillsyn. Kommunstyrelsen beslutade 2017-05-03 att avsätta 5,5 miljoner kronor till fokuserad myndighetstillsyn inom ramen för de trygghetsskapande insatserna, varav 2,9 miljoner kronor avsattes till miljöförvaltningen som även fick samordningsansvaret för tillsynsinsatserna.

Kommunens och andra myndigheters tillsyn utgör ett starkt och tydligt verktyg i det brottsförebyggande arbetet. Staden har behövt intensifiera tillsynen på Malmös illegala verksamheter eftersom dessa verksamheter motverkar stadens sociala, ekologiska och ekonomiska utveckling. I Malmökommissionens rapport beskrivs det dolda Malmö och vikten av att mota bort den typen av verksamheter för att uppnå hållbarhet. I polisens rapport om organiserad brottslighet 2015 läggs fokus på de nya konstaterade brott som identifierats och många av de brotten finns exempelvis inom fordonsbranschen. Genom ett organiserat kunskapsutbyte under 2017 mellan olika tillsynsfunktioner, kommunala och statliga, samt med ett gemensamt fokus på tillsynsverksamhet riktad mot fordonsbranschen, svartklubbar, oseriösa fastighetsägare, livsmedelsbransch och alkohol- och tobakstillsyn, har tydliga och samlade insatser genomförts under hösten 2017 vilket skapat en grund för ett fortsatt strukturerat arbete med frågorna.

Fokuserat tillsynsarbete

Inledning

Miljöförvaltningens inspektörer har under många år noterat att det finns en hel del verksamheter i kommunen som inte följer gällande lagstiftning. Ofta är brott mot miljö- och hälsoskydd ett tecken på ett större problem. Det kan vara att verksamheterna inte får vara på den aktuella platsen på grund av planbestämmelser eller avsaknad av bygglov, att verksamheter bryter mot brandskyddsbestämmelser, att de inte betalar skatt, säljer varor som inte får säljas i EU, eller att de säljer oskattad tobak och alkohol. Förutom bristande laglydighet är denna typ av verksamheter en del av den svarta ekonomin och bidrar till upplevelsen av otrygghet. Organiserad brottslighet utnyttjar alla möjligheter att tjäna pengar. Det gör de genom att tillhandahålla varor och tjänster som det finns en efterfrågan på. De utnyttjar även branscher där det går lätt att fuska och att använda oskattad arbetskraft. Trygghetssatsningen har möjliggjort att miljöförvaltningens inspektörer nu kan handlägga denna typ av ärenden och motverka oseriösa företag och illegala företeelser.

Sedan projektet startades har det tydligt framgått att myndigheterna inte kan garantera medborgarna trygghet och säkerhet i en mängd av de besökta verksamheterna om inte tillsyn bedrivs. Detta innefattar alltifrån spårbarhet av livsmedel som serveras, fungerande brandvägar eller verksamheternas skattemoral. Det är därför oerhört viktigt att myndigheter tar kontroll över dessa verksamheter genom tillsyn.

Även om det bara är några inspektörer som arbetar i trygghetssatsningen så är miljöförvaltningens cirka 60 inspektörer ute och besöker stora delar av staden och kan därmed fånga upp trender och problem innan de växer till sig.

Miljöförvaltningen har haft det övergripande samordningsansvaret med deltagande från stadsbyggnadskontoret, Räddningstjänsten syd, tillståndsenheten, polisområde Malmö, Skatteverket och Tullverket samt andra lämpliga myndigheter.

För att miljönämnden, stadsbyggnadsnämnden, arbetsmarknads- och socialnämnden samt Räddningstjänsten syd ska kunna fortsätta arbeta med denna typ av oseriösa verksamheter som satsningen medgivit behövs ytterligare medel under 2018. För att satsningen fortsatt ska vara effektiv finns ett behov att verka för en mer långsiktig tillsyn med permanent finansiering.

Bakgrund och syfte

Kommunstyrelsen beslutade i maj 2017 att avsätta 5,5 miljoner kronor till fokuserad myndighetstillsyn inom ramen för kommunens trygghetsskapande insatser. Av dessa avsattes 2,9 miljoner kronor till miljöförvaltningen som även fick samordningsansvaret för det fokuserade tillsynsarbetet. För att snabbt komma igång med praktiskt arbete baserade miljöförvaltningen arbetet på det samarbete mellan myndigheter som redan byggts upp i den operativa boendegruppen.

Syftet med satsningen var att genom fokuserad myndighetstillsyn motverka den gråa och svarta ekonomin i staden som motverkar hållbarhetsmålen och bidrar till en upplevd otrygghet för malmöborna.

Metod

Miljöförvaltningens mål

Arbetet i projektet Tryggare Malmö har under 2017 haft följande interna mål:

- Inleda arbetet att hitta metoder för att på ett effektivt sätt motverka oseriösa och olagliga verksamheter.
- Samverka och koordinera insatser från olika myndigheter.
- Etablera stabila kanaler för samverkan och informationsöverföring mellan myndigheter.
- Föra över metoderna till ordinarie linjeverksamhet.

Metodutvecklingen har i första hand skett genom praktiskt arbete. Genom att bedriva tillsyn och prova nya angreppssätt har projektet under tiden utvärderat och förfinat arbetsmetoder.

Metodutveckling

Samarbete har under 2017 etablerats mellan de kommunala myndigheterna. Miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och räddningstjänsten hade sedan tidigare via miljöförvaltningens bostadstillsyn och den operativa boendegruppen ett upparbetat samarbete. Nu har även tillståndsenheten integrerats i detta samarbete. När det gäller statliga myndigheter har samarbete etablerats med Polisen, Tullen och Skatteverket. Inom de statliga myndigheterna sker samarbete med olika instanser. Exempelvis när det gäller Skatteverket är de med ute och gör kontroller av svartklubbar och föreningar, men vi utbyter även information kring olovliga boenden med deras folkbokföringsenhet. Miljöförvaltningen samarbetar med olika delar av Polisen.

En projektgrupp där de olika myndigheterna regelbundet träffas har etablerats. I den hanteras övergripande frågor och gemensam tillsyn planeras.

Kunskap och erfarenheter har inhämtats från liknande arbete runt om i Sverige och från tidigare projekt i Malmö. Miljöförvaltningen har som en del i detta bjudit hit en inspektör från Södertälje som föreläste om deras arbete med tillsyn mot organiserad brottslighet. Avdelningen för livsmedelskontroll samarbetar med Livsmedelsverkets fuskgrupp samt Födevaresestyrelsens Rejsehold i Danmark. Samarbetet omfattar kunskapsutbyte och utredning av ärenden för att motverka livsmedelsfusk. Livsmedelsinspektörer arbetar för att skapa ett effektivt arbetssätt, stödmaterial samt arbetsmetodik för att utföra spårbarhetskontroll på grossister.

För att ta tillvara på den breda erfarenheten och de samarbeten som upparbetats inom projektet har inspektörerna kontinuerligt internutbildats. Genom kunskapsöverföring mellan enheter och avdelningar har det säkerställts att projektet fått varaktiga effekter.

Genom tillsyn på prioriterade verksamheter/fastigheter har metoder utvecklats och prövats. I satsningen Tryggare Malmö har det varit viktigt att lagstiftning utnyttjats till sin fulla potential och att vägar som inte provats tidigare använts. Ur det praktiska arbetet har fungerande metoder och samarbeten hittats. Olika kombinationer av inspektörer från olika avdelningar och enheter har arbetat tillsammans. De olika inspektörerna har alla olika erfarenheter från sitt ordinarie arbete och genom att de inspekterar verksamheter tillsammans har denna breda erfarenhet utnyttjats.

Miljöförvaltningen har även tagit kontakt med fastighetsägaren som hyr ut till oseriösa eller illegala verksamheter. I en del fall har fastighetsägaren agerat med åtgärder när de fått vetskap om att deras lokaler används till annat än vad de hyrts ut till.

Myndighetsbeslut går alltid att överklaga och få prövade i överinstans. Det är därför svårt att säga hur det går när nya typer av beslut fattas och domstolen ännu inte hunnit pröva överklagade beslut. Men miljöförvaltningen agerar utifrån lagstiftarens intentioner och utgår från att våra beslut kommer att gälla. Det gäller främst förbud mot rökning. När det gäller miljöförvaltningens arbete med olovligt boende, oregistrerade livsmedelsanläggningar och fordonsbranschen vet vi att de fattade besluten fungerar. Trots det anpassar sig den här typen av verksamheter. De försöker hela tiden hitta nya sätt att undvika myndighetskontroll. Det är därför viktigt med en långsiktighet i tillsynen.

I och med att det i princip saknas tillsynsvägledning och prejudicerande domar för denna typ av arbete är det välkommet när verksamheterna överklagar beslut. Det gör att ärendeprocessen blir längre, men i slutändan kommer rättsläget vara betydligt tydligare.

Sammanfattningsvis har miljöförvaltningen etablerat kontakt med ett flertal myndigheter som kan förstärka förvaltningens tillsyn. Miljöförvaltningen har påbörjat en inventering av tillsynsbehovet, provat nya typer av beslut och genomfört en hel del inspektioner med och utan andra myndigheter.

Miljöförvaltningen har utvecklat metoder för tillsyn och har med framgång provat att inkludera fastighetsägarna för att uppnå önskade effekter.

Branscherna och lagstiftningen

Miljöförvaltningen har under andra halvåret 2017 tillsammans med andra myndigheter bedrivit fokuserad tillsyn över branscher och företeelser i lagens gråzon. Nedan presenteras dessa med en beskrivning av lagstöd samt framgångar och utmaningar

Fastighetsägare

Som en övergripande strategi inom projektet har mycket tid lagts på tillsyn av fastighetsägare.

Fastighetsägarna som hyr ut till branscher som varit av intresse i projektet har förelagts att inkomma med hyreskontrakt i deras fastigheter.

En grundlig inventering av verksamheterna inom fastigheterna på bland annat Norra Grängesbergsgatan har varit nödvändig och besparat samtliga involverade myndigheter mycket tid. Detta för att få fram information och uppgifter som leder till att man upptäcker olagliga verksamheter eller verksamheter som behöver tillsyn.

I vissa fall har fastighetsägare även förelagts att tillhandahålla störningsjour för att öka tryggheten hos de som bor i närheten av deras fastigheter

Lagstiftning

Miljöbalken ger förvaltningen möjlighet att inhämta de uppgifter som behövs för tillsynen. Balken ger även stöd till tillträde i fastigheterna.

Framgångsfaktorer

Att få tillgång till hyreskontakten har besparat alla myndigheter mycket tid i projektet. En del fastighetsägare har samarbetet med miljöförvaltningen och agerat mot sina hyresgäster för att verkställa meddelade beslut.

Utmaningar

En del fastighetsägare saknar kontroll på sina fastigheter och har liten insyn i om lokalerna används till det dem hyrs ut som. Någon fastighetägare har inte inkommit med begärda hyreskontrakt och varit mycket svårdegiven.

Olovliga boenden

Inom projektet har mycket tillsyn lagts på olovliga boenden. Olovliga boenden är med stor sannolikhet en del av Malmös svarta ekonomi där utsatta grupper och illegal arbetskraft utnyttjas. Olovliga boenden har hittats i allt från källare, industrier, grossister till verkstäder. Den här typen av boende utgör en allvarlig olägenhet för människors hälsa. Tillsynen har bedrivits framförallt tillsammans med räddningstjänsten och stadsbyggnadskontoret. Denna samordning är mycket framgångsrik där förvaltningen kan underbygga sina beslut med hjälp av både räddningstjänstens och stadsbyggnadskontorets beslut. Även skatteverkets folkbokföringsenhet har informerats när dessa boenden har upptäckts.

Ett av de många olovliga boendena som hittats i en industrilokal under projektet.

Lagstiftning

Det finns stöd i miljöbalken och hälsoskyddsförordningen att bedriva tillsyn av dessa boenden, i dessa ärenden fattas oftast ett beslut om förbud att upplåta lokalerna som bostad.

Framgångsfaktorer

Beslut som fattats av olovliga boenden har prövats i överinstans med inga eller mycket små ändringar. Även vite när beslut inte efterlevts har dömts ut.

Utmaningar

Det är ibland svårt att få tag på fastighetsägarna. Det är också en utmaning att många olovliga boenden finns i privata villor.

Livsmedelsfusk

På grund av att livsmedelsbranschen har förändrats på senare år har även fokus på vår kontroll behövt en förändring, vilket har lett till att arbetet tar mycket mer tid i anspråk. Idag är fler aktörer delaktiga i handelskedjan och en invecklad handel ökar möjligheterna för någon att fuska med livsmedel. Importerade produkter kan kallas svenska, konventionella kan bli ekologiska, hästar kan bli kor och färgad rapsolja kan bli extra virgin olivolja.

Inom projektet har tillsynen av organiserat fusk i livsmedelsbranschen varit ett fokus för att skapa en överblick och ta ett helhetsgrepp om problemet. Problemen inom området är till exempel stora mängder godis och läsk som säljs svart vilket gör det omöjligt att spåra dessa livsmedel. Möjligheten att spåra

livsmedel är en viktig del av livsmedelskontrollen för att kunna identifiera partier av osäkra livsmedel och få bort dessa från marknaden. Det rör sig ofta om godis med kraftigt passerat bäst-före datum som sedan säljs i lösvikt. Denna svarta marknad omfattar stora belopp och säljs ofta i Danmark vilket kräver samarbeten i form av gemensamma kontroller och informationsutbyte med både Skatteverket och Danmarks livsmedelskontroll.

Lagstiftning

Det finns stöd i livsmedelslagstiftningen att bedriva tillsyn på frågor som rör livsmedelsfusk. Grundläggande är att alla livsmedelsverksamheter ska registreras samt att alla livsmedel ska kunna spåras framåt och bakåt i handelskedjan samt att konsumenter inte blir lurade.

Framgångsfaktorer

Inriktade kontroller med fokus på spårbarhet med syftet att upptäcka och granska livsmedelsfusk i handelskedjan istället för att enbart kontrollera livsmedel i en enskild anläggning. För att utföra detta krävs tid till granskning av dokument och samarbete med andra kontrollmyndigheter så att dokument kan verifieras och fusk identifieras. Bra samarbetspartners är andra kommuners kontrollpersonal, Danmarks livsmedelskontroll samt andra myndigheter som utövar tillsyn i lokaler där livsmedelsverksamheter befinner sig såsom räddningstjänsten, Skatteverket, Tullen och Polisen.

Utmaningar

Den största utmaningen för djupare kontroll av livsmedelsfusk är att det saknas ändamålsenlig finansiering för att utföra det utredande arbetet. Livsmedelskontrollen i Sverige bekostas av landets livsmedelsföretag via avgifter. Kontrollerna är väldigt tidskrävande och förlorar sitt syfte om de inte kan slutföras. Det krävs även en annan typ av kompetens för att utföra dessa kontroller vilket medför att det kontinuerligt krävs kompetensutveckling för inspektörer som arbetar med dessa frågor. I nuläget saknas tillräcklig samordning nationellt då livsmedelsfusk ofta sker över både kommun- och landsgränser. Vår erfarenhet visar att livsmedelsfuskkontrollen skiljer sig från ordinarie livsmedelskontroll på så sätt att sådana kontroller är komplexa och tar mycket tid och resurser i anspråk. Under arbetet med projektet har det visat sig att en tjänst inom livsmedelsområdet inte är tillräckligt för att utreda och komma tillrätta med alla ärenden inom området. Om vi på livsmedelsområdet ska kunna bedriva en effektiv, enhetlig och tillräcklig fuskkontroll kommer det att krävas ytterligare resurser.

Inspektörerna som arbetat med dessa frågor upplever också motstånd från vissa verksamheter. Bland annat har detta lett till ett par hotfulla situationer som krävt extra stöd internt samt från andra brottsbekämpande myndigheter. Vi märker att ju bättre vi blir på att gräva desto större motstånd stöter vi på från verksamhetsinnehavarna.

Oregistrerade livsmedelsverksamheter

Inom projektet utförs en löpande kartläggning av anmälningspliktiga livsmedelsverksamheter som saknar registrering. Detta görs bland annat genom sökningar på internet, uppföljning av kända livsmedelslokaler som upphört, utredning av tips från andra myndigheter eller allmänheten.

Lagstiftning

Det finns stöd i livsmedelslagstiftningen att bedriva tillsyn på verksamheter som inte fullföljt sin anmälningssplikt. Syftet med att livsmedelsanläggningar ska registreras är att kontrollmyndigheten ska få kännedom om vilken typ av verksamhet en livsmedelsföretagare bedriver i en viss anläggning och var anläggningen är belägen, så att myndigheten kan utföra offentlig kontroll.

Tillsyn av oregistrerad livsmedelsverksamhet.

Framgångsfaktorer

Kartläggning och uppföljning av kända livsmedelslokaler som upphört har varit en effektiv metod för att hitta flera oregistrerade verksamheter. Det är viktigt att kontinuerligt hitta dessa verksamheter för att kunna utföra kontroller så att malmöborna får säker mat och företagen konkurrerar på lika villkor.

Utmaningar

Det saknas möjlighet att debitera den tid som går åt att kartlägga och söka efter dessa verksamheter och en utmaning är därför tillräcklig finansiering. Det finns också utmaningar att hitta de verksamheter som inte vill synas, exempelvis e-handel där fullständiga uppgifter om företaget saknas eller importörer/grossister som inte marknadsför sina verksamheter. Vi har också upptäckt att det bedrivs en del småföretag vars verksamhet går ut på att köpa livsmedel i andra länder och sälja i Malmö från skåpbilar utan några som helst tillstånd.

Det kan också handla om livsmedelsverksamheter som bedrivs i föreningar som inte anser sig behöva en registrering genom att hävda att det rör sig om en slutet krets, trots att dessa verksamheter kan vara väldigt omfattande med hundratals sittplatser och fullt utrustade kök.

Offentliga lokaler, exempelvis rökcaféer och nattklubbar

Tobaksrökning ökar risken för ett flertal sjukdomar, däribland flertalet cancersjukdomar, hjärt-kärlsjukdom, diabetes, samt sjukdomar och infektioner i andningsorganen. Uppskattningsvis dog 12 000 personer per år i Sverige under 2010–2012 till följd av rökning. Samtidigt insjuknade runt 100 000 per år i rökrelaterade sjukdomar. Att utsättas för andras tobaksrök påverkar också hälsan negativt. Passiv rökning ökar risken för exempelvis lungcancer och hjärt-kärlsjukdom. I Sverige beräknades 2007 att passiv rökning årligen bidrar till 5–10 fall av lungcancer hos personer som aldrig rökt vanemässigt, samt ungefär 400 fall av hjärt-kärlsjukdom bland personer som inte röker eller har rökt tidigare. Det är viktigt att människor som vill delta i en gemenskap, till exempel besöka ett café, inte ska lockas att röka eller/och utsättas för passiv rökning. Vid besök i rökcaféer är det inte ovanligt att barn och ungdomar är närvarande.

Utmaningar

Det finns ett utbrett och storskaligt problem i Malmö med att rökning sker på platser där det råder rökförbud. Den verksamheten sker i föreningslokaler som egentligen är café, restauranger eller nattklubbar. Många av dessa verksamheter bryter inte bara mot rökförbud utan följer inte annan lagstiftning eller andra myndigheters krav. Vanliga problem är att bygglov saknas (stadsbyggnadskontoret), lokalerna följer inte

brandskyddsreglerna (räddningstjänsten), skattesmittning (Skatteverket), införsel av ej skattad tobak (Tullen), hanterar livsmedel utan att vara registrerade (miljöförvaltningen) och annan kriminell verksamhet (Polisen).

På många av de verksamheter som har besökt röks vattenpipa. Det finns ett utbrett missförstånd om att det inte är lika farliga att röka vattenpipa som cigaretter. Många unga och unga vuxna är nyfikna på att testa vattenpipa vilket är lättare att röka i förhållande till cigaretter då röken är söt och ofta smaksatt. Steget till att börja röka cigaretter är därefter kortare. Det finns forskning som visar på att personer som börjar röka i ung ålder löper en större risk att senare i livet får problem med andra droger och alkohol.

Röken från en vattenpipa innehåller en blandning av tobaksrök och rök från kolen som håller tobaken glödande. Analyser av röken visar att den innehåller minst lika mycket kolmonoxid, tjära, tungmetaller och cancerframkallande ämnen som cigaretrök. Det faktum att kol används ökar hälsorisken eftersom även den genererar kolmonoxid, metaller och cancerogena ämnen. Vid vattenpiprökning under en timme kan en lika stor volym rök inhaleras som den från cirka 100 cigaretter. Vattnet som kyler ner röken filtrerar inte bort alla giftiga ämnen och partiklar. Den passiva rökningen, det vill säga att vistas i lokalerna utan att själv röka, är minst lika farlig som vid cigaretrökning och det finns inga bevis för att något tillbehör kan göra vattenpipsrökningen säkrare.

I en föreningslokal hittar inspektörerna ett 100-tal färdigpreparerade vattenpipor som röks inomhus.

Framgångsfaktorer

Det är förhållandevis enkelt tillsyn att se om personer röker i en lokal, vilket gör att miljöförvaltningen har stor möjlighet att fatta beslut om förbud. Förbud har redan fattats mot rökning på 10 lokaler.

Lagstiftning

För att minska risken att verksamheterna ska försöka komma runt ett rökförbud genom att hävda att de endast tillåter rökning av örter har beslut fattats både enligt tobakslagen och enligt miljöbalken.

Många av dessa verksamheter är organiserade som ideella föreningar men driver egentligen en verksamhet. Föreningen har då registrerat sig hos Skatteverket och fått organisationsnummer, men det finns inga uppgifter om företrädare eller ansvarig. Det betyder att myndigheter inte kan förelägga föreningen, då myndigheterna inte kan säkerställa att behörig person mottagit föreläggandet. Enda vägen är att förelägga föreningen att lämna in uppgifter om vem som är ansvarig till myndigheten. Men i och med ovanstående har ett föreläggande ingen egentlig kraft och blir därmed meningslöst. Den ideella föreningen används sedan till att bedriva till exempel restaurang.

Medlemmarna i en ideell förening har inget personligt ansvar för föreningens skulder, utan det är föreningen som bär ansvaret eftersom den är en juridisk person. En juridisk person kan bland annat teckna avtal, ha anställda och äga saker. En juridisk person kan också vara part inför domstolar och

myndigheter. Det betyder att det finns juridiska personer där det inte går att spåra ansvaret till en fysisk person. I de flesta fall har miljöförvaltningen ändå lyckats spåra en fysisk person via hyreskontraktet.

Receptfria läkemedel och kemiska- och elektroniska produkter

Genom tillsyn i butiker har många kosmetiska produkter som inte följer EU-förordningen om kosmetiska produkter samt den svenska motsvarigheten hittats. Vissa kosmetiska produkter kan innehålla ämnen som är cancerframkallande, som kan orsaka mutationer, som är skadliga för människans fortplantning samt allergiframkallande. Även om vissa av dessa ämnen är förbjudna förekommer de fortfarande. Tillsynen har visat att det är vanligt att importera kosmetika från utanför EU/EES, och då ofta mellanöstern, som inte har motsvarande lagstiftning. De som importerar från utanför EU/EES ses som ansvarig person för produkten vilket innebär mycket hårda krav, bland annat måste produkten anmälas till EU:s register för kosmetiska produkter CPNP. Tillsynen har visat att vi måste arbeta mer med denna typ av verksamheter, speciellt eftersom barn ofta kommer i kontakt med kosmetiska produkter. Tillsynen har resulterat i förbud.

Den EU-lagstiftning som är relevant för elektriska produkter är RoHS-direktivet (2011/65/EU) som är införlivat i svensk lagstiftning genom Förordning (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning. All elektronik ska vara CE-märkt då det är den märkning som visar att elektrisk och elektronisk utrustning uppfyller kraven i RoHS-direktivet. Tillsyn har visat att många småbutiker säljer elektronik utan CE-märkning som exempelvis importerats ifrån Kina. Sådan elektronik kan innehålla hälso- och miljöfarliga ämnen och kan även orsaka bränder. Tillsynen har resulterat i förbud. Tillsynen har visat att vi måste arbeta mer med denna typ av produkter, speciellt eftersom produkterna ofta finns i hushåll.

Vid tillsyn av industrilokaler på Norra Grängesbergsgatan hittat verksamheter som på olika sätt hanterar köldmedium som finns i kyl, frys och ventilation. Köldmedieindustrin är strängt reglerad av två EU-förordningar (517/2014 & 1005/2009) och två svenska motsvarigheter. Enligt lagstiftningen måste entreprenörer vara certifierade för att fylla på eller på andra sätt hantera köldmedium. Under projektet har entreprenörer som gör just detta utan att vara certifierade hittats. Köldmedium är ozonnedbrytande gaser som orsakar betydande skador på ozonskiktet och även växthusgaserna som påverkar den globala uppvärmningen.

Oseriösa industrier som miljöförvaltningen inte har tillsyn över kan hantera miljö- och hälsofarliga kemiska produkter på ett sätt som inte är förenligt med miljöbalken. Dessa skapar otrygga miljöer och parallella samhällen. I och med detta projekt har miljöförvaltningen möjlighet att bedriva tillsyn på dessa oseriösa verksamheter som annars inte skulle fått tillsyn.

Miljöförvaltningen har tillsammans med läkemedelsverket tillsyn på försäljningen av receptfria läkemedel i butik. Alla försäljningsställen av receptfria läkemedel måste anmäla detta till läkemedelsverket och köpa sina läkemedel från distributörer med partihandelstillstånd. Under tillsyn har butiker som varken har anmält till läkemedelsverket eller inhandlat sina läkemedel från godkända distributörer upptäckts. Redan anmälda butiker anger att det finns en svart marknad med olagliga läkemedel. Tillsammans med tillståndsenheten och polisen har butiker som inte är anmälda kontrollerats. Vid de besöken har polisen har beslagtagit läkemedel som inte går att spåra. Miljöförvaltningen kan inte själv beslagta läkemedel men det kan polisen, vilket innebär att samarbetet leder till att olagliga läkemedel snabbt tas bort från marknaden. Detta samarbete är nytt sedan projektet

Tillsyn av parfymoljor som inte är tillåtna på marknaden.

startade. Tidigare har bara tillsyn skett av de försäljningsställen som är anmälda, då det inte funnits tid att besöka de som är oanmälda och säljer olagligt.

Utmaningar

När det gäller stora handelsplatser och loppisar har det varit svårt att komma åt dessa tidigare för enskilda myndigheter då det krävs samordning mellan myndigheter, exempelvis polisen, för att på lång sikt åstadkomma en förbättring hos dessa. Arbetet uppfattas som ineffektivt, eftersom varje försäljare på handelsplatsen/loppisen måste hanteras för sig, eftersom det är olika enskilda verksamhetsutövare. Omfattningen av denna typ av ärenden kan medföra svårigheter att hinna med annan prioriterad tillsyn.

Enligt lagstiftningen kan inte miljöförvaltningen beslagta eller märka upp förbjudna produkter, till exempel kosmetiska produkter, elektronik, receptfria läkemedel med mera. Detta försvårar tillsynen och gör att farliga varor finns kvar på marknaden. I samarbete med polisen har de kunnat beslagta läkemedel, men för de andra produkttyperna har det inte fastställts om detta är möjligt.

Delgivning har varit en utmaning i projektet då verksamheterna ofta är oseriösa och byter ansvarig eller ändrar ägare. Detta innebär att mer tid läggs till administration och för att få de ansvariga delgivna. Vid inspektionstillfället är det sällan som den ansvariga är på plats och det blir svårare att få tag i organisationsnummer eller kontaktinformation till ansvariga.

Framgångsfaktorer

Samarbetet med andra myndigheter, såsom Polisen, Skatteverket, Tullen har visat sig vara effektivt då det inneburit att farliga produkter snabbt kan tas bort från marknaden. Samarbetet i projektet har inneburit att miljöförvaltningen lärt sig vad de andra myndigheterna är intresserade av och har delegation att göra, och vi kan arbeta effektivt tillsammans i tillsynen. Detta sätt att arbeta på är mycket effektivt, någon myndighet får tips om något och kontaktar då de andra myndigheterna som de tror kan komma att kunna göra något med sin lagstiftning. Snabbare handläggning från det att tipset kommer in och det att produkten tas bort från marknaden. Tidigare har vi alla myndigheter var för sig utfört sin tillsyn utan att samarbeta, vilket innebär längre tid tills farliga produkter försvinner från marknaden.

Fordons- och avfallsbranscherna

Vid kontroll av de oseriösa aktörerna inom fordons- och avfallsbranscherna har flera branschproblem identifierats.

Bilmålvakter; personer som äger hundratals eller tusentals bilar. Dessa bilar körs omkring oskattade, oförsäkrade och obesiktigade. De är omöjliga att spåra vid trafikolyckor och kan användas i brottslig verksamhet. Registreringsnumret går inte att spåra till den verkliga användaren vilket omöjliggör utredningsarbetet.

Personerna som arbetar i verkstaden säger sig inte veta vem deras arbetsgivare är, eller vems deras kunder är. Den som hyr lokalen kan vara en privatperson som inte går att nå, eller någon som hyr ut i andra hand till en annan privatperson. Ofta finns inget företag registrerat på någon av personerna som är inblandade. Det är alltså tydligt att verksamhetsutövaren håller sig undan.

Praktikanter placeras ut av Arbetsförmedlingen hos oseriösa företag. Arbetsförmedlingen gör ingen kontroll om praktikanterna verkligen är närvarande på arbetsplatsen eller huruvida det är lämpligt att placera praktikanter hos det enskilda företaget. Många av dessa företag är misstänkta fasadverksamheter utan någon egentlig verksamhet.

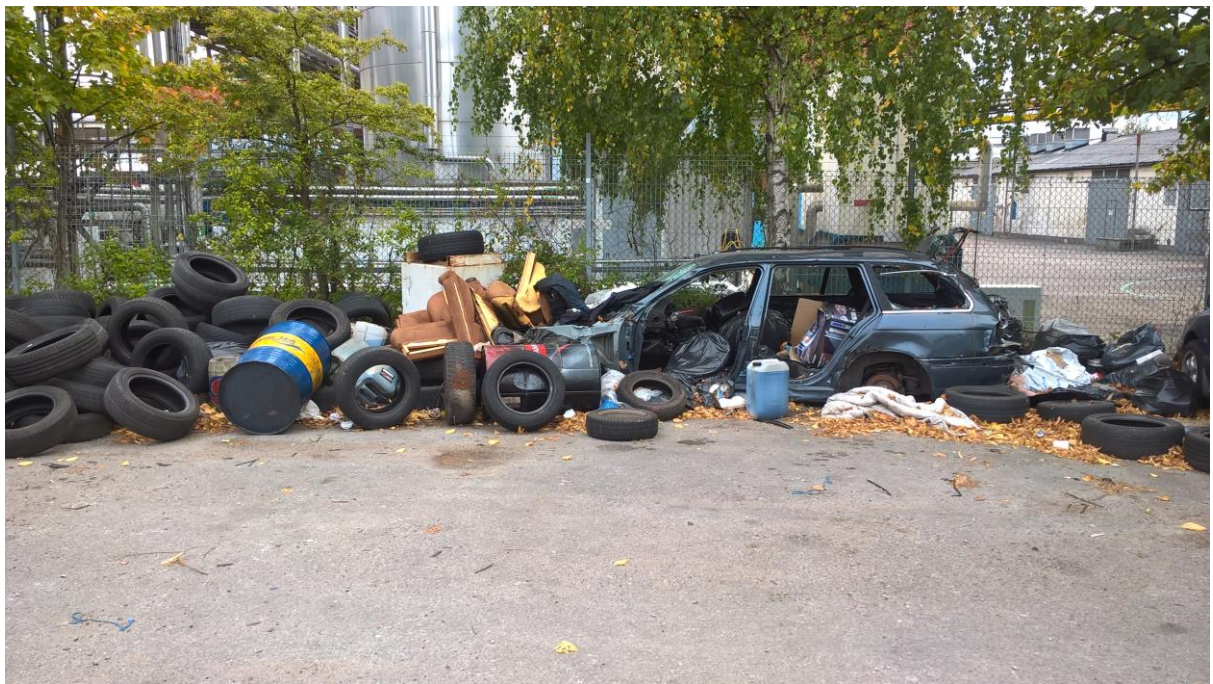
Lagstiftning

Vad gäller den nya lagstiftningen som möjliggör omhändertagande av målvaktsbilar så upplevs den relativt verkningslös eller otillräcklig i Malmö. Dels för att det är otroligt resurskrävande att omhänderta bilarna; det krävs stora uppställningsytor för tusentals bilar, samt att omsättningen på bilarna är så hög att det tillkommer bilar i samma omfattning som de tas bort.

Ett sätt att kringgå lagstiftningen är att anmäla ägarbyte retroaktivt till Transportstyrelsen. En målvaktsbil kan, enligt den nya lagstiftningen, beslagas av polisen och ställas upp på kommunens uppställningsplats. Bilens verkliga användare skriver då över bilen på sig själv, anger datum för ägarbytet till dagen innan beslaget, och skickar in anmälan om ägarbyte till Transportstyrelsen. Användaren hävdar sedan att beslaget är felaktigt och får tillbaka bilen. Sen skriver man över bilen till målvakten igen. Vid kontroll av ägaruppgifter hos Transportstyrelsen har det visat sig att bilar ibland byter ägare flera gånger i veckan. Ibland dagligen.

Incitamentet för att göra rätt saknas eftersom det är billigare att skaffa sig en målvaktsbil, och skulle polisen ta bilen så skaffar man en ny för ett par tusenlappar. Eftersom exempelvis en parkeringsbot kan kosta 1 000 kronor har man snabbt tjänat in kostnaden för bilen.

Ett annat problem är bilverkstäder som hjälpligt fixar och hyr ut dessa målvaktsbilar. Dessa bolag försörjer sig på att antingen hyra ut eller sälja bilar som är registrerade på målvakter. Denna verksamhet är inte förbjuden och när dessa verkstäder konfronteras så hänvisar de till att bilarna tillhör kunder. Det är för övrigt dessa bolag som köper tillbaka omhändertagna målvaktsbilar från Kronofogden, för att sälja dem igen.

En av de fordonsverkstäder som besökts under projektet.

Transportstyrelsen är endast registerhållande myndighet avseende fordonsregistret, vilket skapar problem. Det går att registrera ett obegränsat antal bilar på vem som helst och på vilken uppgiven adress som helst (till exempel kan ett postnummer uppges som 00000). Ingen kontroll görs av Transportstyrelsen att adressen och personen finns. Detta innebär att när försök görs för att spåra ägaren till en bil för att kunna rikta krav mot denna så finns inga användbara uppgifter.

En annan svårighet med Transportstyrelsens ansvarsområde är att det inte ingår i deras uppdrag att kontrollera de uppgifter som inkommer till dem. Ett exempel på detta är anmälningar om avregistrering från bilskrotare där Transportstyrelsen inte kontrollerar om det finns en gällande auktorisation. Ansvaret för att meddela Transportstyrelsen om auktorisation finns eller inte ligger på bilskrotaren själv och på länsstyrelsen, vilket inte sköts.

Icke auktoriserade bilskrotare har kunnat avregistrera bilar trots att fordonen är kvar i trafik eller otillåtet exporteras. En avregistrering för skrotning ska innebära att bilen tas ur trafik och förstörs. Om inte detta sker blir konsekvensen att bilen försvinner ur registreringssystemet och blir helt omöjlig att spåra.

När det gäller otillåten lagring av farligt avfall så sker sådan lagring på vissa fastigheter men eftersom ingen vill kännas vid avfallet kan ingen föreläggas att vidta åtgärder, inte ens fastighetsägaren. Det senaste beslutet gällande detta ärende är överklagat av miljöförvaltningen till mark- och miljööverdomstolen och besked inväntas.

Det finns inget förberedelsebrott avseende otillåtna avfallsexporter, det är inget brott att lasta avfall i en container, även om den uppenbart ska exporteras. Det finns ingen möjlighet att kvarhålla en container eller lastbil för export om ingen tulldeklaration är inlämnad (vilket exportören ju då inte gör).

En del verksamhetsutövare har satt i system att hålla sig undan delgivning av våra beslut vilket försvårar arbetet. Bolag kan undanhålla sig myndighetsbeslut genom att ständigt byta ägare. Detta medför att vårt arbete, av ibland onödiga byråkratiska skäl, inte går lika snabbt som det går att byta ägare för en verksamhet. Konsekvensen blir att det kan ta lång tid innan myndighetsbeslut vinner laga kraft.

Framgångsfaktorer

Genom att förelägga fastighetsägare på Norra Grängesbergsgatan att inkomma med uppgifter om deras hyresgäster har verksamheterna i området kunnat inventeras. Föreläggande riktade mot verksamheterna skickas med kopia till respektive fastighetsägare vilket gjort att fastighetsägarna fått bättre insikt i miljöförvaltningens arbete och kunnat hjälpa till. Erfarenheten av området är att det krävs ständig närvaro och kravställande för att verksamheterna ska sköta sig, vilket är tidskrävande.

Fokus för verkstäderna kring Norra Grängesbergsgatan har legat på oseriösa verksamhetsutövare som håller sig undan, men ändå bedriver verksamhet. Genom ständigt återkommande besök och samtal med de som arbetar i verkstaden eller, om det är möjligt, via fastighetsägaren görs insatser för att påverka situationen. Finns företag så delges förelägganden genom särskild delgivning med juridisk person, vilket fungerar men är en tidskrävande process.

Genom samarbete med andra myndigheter har otillåtna avfallsexporter från Malmö till bland annat Afrika stoppats. Tips har lämnats och samarbete sker mellan Länsstyrelsen Skåne, Tullverket, Naturvårdsverket, Polismyndigheten (underrättelse), Miljöstyrelsen i Danmark, danska tullen, tyska sjöpolisen och tyska tullen. Flera containrar har stoppats vilket innebär att myndighetssamverkan har gett resultat. Otillåtna avfallsexporter från Malmö har därmed förhindrats. Tillsynen på illegala avfallstransporter har uppmärksamats av den nationella samverkansgruppen mot illegala gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT), arbetet ska enligt Tullverket ha nämnts i mycket positiva ordalag och fört med sig att miljöförvaltningen i Malmö framhålls som föredömen i arbetet mot illegal avfallshantering.

Vilka möjligheter en fastighetsägare har att flytta uttjänta fordon från sin fastighet utan att det blir egenmäktigt förfarande har utretts. En del fastighetsägare har problem med att uttjänta fordon dumpas på deras fastigheter vilket kan resultera i markföroreningar då fordonen oftast är i så pass dåligt skick att de läcker. I de flesta fall ägs fordonen av bilmålvakter vilket innebär att det inte finns någon som går att delge våra beslut, det vill säga det blir fastighetsägarens problem.

Metod och arbetssätt för tillsyn av fordonsbranschen har tagits fram, visat sig vara framgångsrika och kan därmed hanteras inom ordinarie verksamhet framöver. Tillsynen av fordonsbranschen är numera en del av ordinarie och löpande tillsyn. Därmed ersätts fordonsbranschen med tillsyn på pantsystem då många av

verksamhetsutövarna är av liknande karaktär, ofta är oseriösa och misstankar om fasadverksamhet förekommer.

Resultat

Allmänt

Satsningen har inneburit att miljö- och hälsoskyddsavdelningen och livsmedelstillsynen på miljöförvaltningen har kunnat bedriva tillsyn som normalt sett inte kan bedrivas. Exempelvis handlar det om livsmedelsanläggningar (importörer, grossister och restauranger) som inte registrerat sig eller säljer osäkra livsmedel, oregistrerade bilverkstäder, illegal avfallsexport, olovliga boenden, svartklubbar, tobakstillsyn (till exempel oregistrerade restauranger som tillåter vattenpipsrökning inomhus), farliga produkter (läkemedel, kosmetika och leksaker) och andra typer av verksamheter som rör sig i den gråa och svarta ekonomin. Svart och kriminell verksamhet innebär ojämlik konkurrens och kan slå ut laglydiga företag, vilket innebär att denna typ av tillsyn är oerhört viktig även ur ett rättviseperspektiv.

Anledningen till att denna typ av tillsyn inte kunnat bedrivas är på grund av att ordinarie miljöbalkstillsyn normalt i stor utsträckning finansieras via avgifter. Uppsökande tillsyn och tillsyn på verksamheter med oklar bolagsbildning är sådan tillsyn som miljöförvaltningen inte har kostnadstäckning för. Länsstyrelsen, Skatteverket, Polis, Tull och sjukvården har visat stor uppskattning att Malmö stad tar tag i den omfattande problematiken med rökning och tobak, bland annat genom att bedriva tillsyn på rökcaféerna och hjälpa till att spåra var den illegala vattenpipstobaken kommer ifrån.

Den extra finansieringen har även inneburit att miljöförvaltningen haft möjlighet att knyta kontakter med olika myndigheter och samordna tillsynen. Miljöförvaltningens kännedom om de lokala förhållanden i Malmö är värdefull när det gäller myndighetssamordningen och möjligheten att rikta andra myndigheters intresse mot verksamheter som inte bidrar till en ökad trygghet i staden.

Sammanfattning av resultaten

Tillsynen har inte kunnat komma i gång i full skala förrän efter sommaren då ersättare för projektdeltagarna var rekryterade. En del av tiden i startsträckan har använts till förberedelser, inventering av verksamheter och kompetenshöjning. Andra myndigheter har även haft olika lång startsträcka. Räddningstjänsten var till exempel inte fullbemannat i projektet förrän i oktober.

Miljöförvaltningen har sedan projektstart fram till december 2017:

- Arrangerat en gemensam utbildningsdag innehållande Södertäljes erfarenheter av liknande tillsyn för samtliga involverade myndigheter.
- Startat en projektgrupp för de involverade myndigheterna.
- Identifierat 58 olovliga boenden och har inspekterat 33 av dem. Det har fattats 13 förbud.
- Kontrollerat 50 transporter på Öresundsbron och stoppat två illegala avfallsexporter.
- Nio nya bilverkstäder har hittats och registrerats på Norra Grängesbergsgatan.
- Kontinuerligt arbetat med att kontrollera fordonsbranschen på Norra Grängesbergsgatan.

- Inventerat åtta fastigheter på Norra Grängesbergsgatan för att identifiera vilken typ av verksamheter som bedrivs där och om det behövs tipsat andra relevanta myndigheter.
- Tio rökcaféer har besökts och fått beslut om rökförbud inomhus.
- Fyra svartklubbar identifierade. En har besökts och fått rökförbud.
- Sex förbud gällande farliga produkter efter 17 inspektioner.
- Ocertifierade företag som fyller på köldmedium har hittats.
- Identifierat problem med lagstiftning och informerat regeringen.
- 10 tal fastighetsägare har förelagts att inkomma med uppgifter på Norra Grängesbergsgatan.
- Identifierat totalt 40 oregistrerade livsmedelsanläggningar och besökt 20 av dem.
- Besökt flera verksamheter som misstänkts bedriva anmälningspliktig livsmedelshantering. Bland annat 7 rökcaféer, 2 svartklubbar och 2 festlokaler. Vissa av dessa verksamheter har besökts vid upprepade tillfällen.
- Genomfört egna omfattande utredningar på tre större livsmedelsgrossister och konstaterat problem i verksamheterna samt att de undanhållit fakturor och medvetet försvårat tillsynen. Utredningarna pågår fortfarande och innehåller vissa sekretessbelagda uppgifter och kan därför inte återges i sin helhet.
- Deltagit i ett gemensamt tillsynsprojekt tillsammans med danska livsmedelskontrollen och utrett misstänkt fusk på fem större livsmedelsgrossister i Malmö.
- Totalt sett har 9 livsmedelsverksamheter stängts, 4 belagts med saluförbud och 5 förelagts med vite.
- Utredning av diverse inkommande ärende som till exempel försäljning av illegalt importerade ägg, misstänkt fusk med försäljning av polska jordgubbar som svenska, försäljning av fisk från en personbil i väldigt ohygieniska förhållanden, misstänkt svart försäljning av läsk för att undvika pant i Sverige eller sockerskatt i Danmark.
- Skapat interna rutiner för att på ett effektivare sätt kunna ta emot och utreda ärenden som rör fusk eller verksamheter som inte vill synas samt varit stöd till kollegor i ordinarie tillsynsverksamhet där det misstänks kopplingar till illegal handel med livsmedel.

Miljöförvaltningen har även delat information till andra myndigheter som de agerat på. Det är inte medtaget i listan ovan.

Antal beslut och överklaganden

Miljöförvaltningen har inom projektet Tryggare Malmö sammantaget under hösten 2017 fattat 49 beslut, varav fem har blivit överklagade. Dessa har ännu inte avgjorts av överinstans.

Samarbeten

Miljöförvaltningen har sedan satsningen påbörjades gjort flera tillsynsbesök tillsammans med Polisen, Skatteverket, räddningstjänst, Tullen, tillståndsheten och stadsbyggnadskontoret.

Framförallt när det gäller verksamheter som inte betalar skatt, säljer smugglad tobak, bryter mot bygglov och brandskydd, samt bedriver miljö- och hälsofarlig verksamhet är det bäst att alla myndigheter besöker verksamheten samtidigt med skydd av polis.

I andra fall räcker det med att myndigheterna dela information. Till exempel när det gäller misstänkt avfallssmuggling kan Skatteverket, Tullen och Naturvårdsverket informeras och kan agera utan att miljöförvaltningen behöver vara närvarande. De hade dock inte agerat om miljöförvaltningen inte hade haft möjlighet att tipsa dem.

Miljöförvaltningen kan även agera själv och har gjort detta om övriga myndigheter inte haft resurser tillgängliga. Det blir ofta mycket bättre effekt av att koppla in flera myndigheter som agerar koordinerat tillsammans. Slutligen är det fler kommuner som påbörjat liknande insatser, där Helsingborg kan nämnas som ett exempel. Det finns ett behov av en samlad nationell satsning, finansiering och tydlig vägledning från de centrala tillsynsvägläddande myndigheterna exempelvis Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten för att nämna några.

Tryggare Malmö i media

Miljöförvaltningen hade från början avsikten att minimera medieexponeringen innan det fanns konkreta resultat att visa på. Under projektets gång har det visats sig att det funnits ett intresse från media. Arbetet har beskrivits i riksradio, Sydsvenskan och Skånskan. Projektet presenterades även under Almedalsveckan.

Med byråkratin som var mot svarta Malmö
Kampen mot Malmös kriminella tar nya vägar. Den samlade kraften av svensk byråkrati drabbar sedan i somras svartklubbar, vattenpipakäfer och samlingslokaler. I stället för ordningsböter på en tusenlapp kommer en nota på en halv miljon.
Joakim Palmkvist
Malmö, Norra Grängsbergsgatan, eftermiddag. Tillslag. Ordningens poliser bromsar in på gatan. Bilar blå och rött. Många det här är ingen vanlig turistmål.

Myndigheterna slår till kriminella
Publicerad 14/9 05:00
Kristina Davidsson
kristina.davidsson@Skd.se
Malmö Sex myndigheter agerade ihop vid ett t Grängsbergsgatan i Sofielund i förra veckan. Fl olagligheter, som en olovlig restaurang, upptäck drive för att stävja kriminell brottslighet.
– Det här är ett bra sätt att jobba tillsammans över myndighetsgränserna och försöka göra Malmö trygg kommunalrådet Andreas Schönström (S), som följde n Han är en av dem som har initierat ett trygghetsprogr med bland annat trygghetsvandringar och gemensam myndighetsstillslag.
I förra veckan samarbetade Malmöpolisen med miljö stadshuset, Räddningstjänsten Syd, Tullv Skattemyndigheten när man gjorde ett tillslag mot fl föreningslokaler i Sofielund.
– Det här är en av de utsatta platserna i Malmö där de skjutningar och andra brott av kriminella grupper. Dä vi kan agera där tillsammans, menar Jonathan Örstran kommunpolis i Malmö.
Det är polisen som går in och säkrar lokalerna innan myndighetspersoner släpps in för att kontrollera allt f verksamheten i lokalen är olaglig till om det finns någ som har tagits in i landet.
– Alla har sin bit som de vill undersöka. Ofta initieras i den myndighet som har mest behov av att kontrollera ute på plats, berättar miljöinspektör Martin Lindh.

Baylan vill se tidiga insatser mot brott
Publicerad 12/6 19:04 · Uppdaterad 12/6 19:18
Lennart Larsson
lennart.larsson@Skd.se, 0704-14 25 83
Malmö Först vindkraft, sedan information om orsakerna bakom döds-skjutningar i Malmö och hur kommunen arbetar mot gängkriminalitet.
‘amordnings- och energiminister Ibrahim Baylan (S) startade ändagen med internationell konferens om vindkraft på Malmö. En passade sedan på att få veta mer om om kommunens gghetsarbete och polisens syn på de många skjutningarna g vill gärna ha en bild av det som sker och varför direkt fr Malmö. Det är annars lätt att det beskrivs på olika sät lka intressen man har, förklarar Ibrahim Baylan när S m i Rosengård efter en information från bland andr son, biträdande polischef för polisområdet Malmö.

Blandade sin egen
Publicerad 30/7 20:00
Lennart Larsson
lennart.larsson@Skd.se, 0704-14 25 83
Malmö Butiken blandade själv sin parfym. Det får ägarna inte fortsätta med.
– När man håller över en parfymblandning i en ny förpa om tillverkare och det innebär att ställs rätt så stränga k äger miljöinspektör Arvin Ghaseini.
– Det var efter ett anonymt tips som miljöförvaltningen gjev inspektion.
– Iparen hävdade att ägarna hade en lista med över 200 produkter som de blandade till med etanol...
De har alla parfym som innehåller etanol...
om civil för att upptäcka...

Stopp för pipstopp efter rökinspektion
Publicerad 13/9 08:00
Lennart Larsson
lennart.larsson@Skd.se, 0704-14 25 83
Malmö När miljöförvaltningen gjorde en oanmäld inspektion fann man 94 vattenpipor i lokalen.
Ägaren menar att lokalen endast är för rökande medlemmar. Det tycker inte miljöförvaltningen och har nu beslutat om rökförbud.
I slutet av augusti gjorde miljöförvaltningens inspektörer en oanmäld inspektion av en samlingslokal i Sofielund.
Ägaren förklarade att lokalen ska vara en mötesplats där man kan äta, röka vattenpipa och erbjudas underhållning vid högtider och att den drivs genom en ideell förening med runt 500 medlemmar.
Varje medlem, förklarade han, får ta med sig två gläser för två besök. Varje medlem måste välja om de själva ska bli medlemmar – eller låta innan gläserna måste välja om de själva ska bli medlemmar – eller låta...
...det i lokalerna fanns ett kafe som sålde...
...lokalen räknade man till...

Påverkansarbete

Intresset har varit stort från regeringen. Ministrar har vid två tillfällen besökt projektorganisationen. Det har varit justitieminister Morgan Johansson och samordningsminister Ibrahim Baylan. Vid de besöken har förvaltningen fått möjlighet att beskriva arbetet och de svårigheter och luckor i lagstiftningen som identifierats.

Slutsats

Samordnad tillsyn är nyckeln till att motverka verksamheter och illegala företeelser som motverkar staden sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarhet. Satsningen har inneburit att miljö- och hälsoskyddsavdelningen och livsmedelstillsynen på miljöförvaltningen har kunnat bedriva tillsyn som normalt sett inte kan bedrivas.

Mycket goda resultat kan redovisas under denna begränsade tid som varit och om projektet får fortsätta kommer effekterna av arbetet att märkas. Ett exempel på framgångar är att tillsynen av fordonsbranschen nu kan hanteras inom ordinarie verksamhet och därmed kan fokus på nya branscher inkluderas i projektet. Sedan projektet startades har det tydligt framgått att myndigheterna inte kan garantera medborgarna trygghet och säkerhet i en mängd av de besökta verksamheterna eller vid köp av tjänster och produkter om inte tillsyn bedrivs. Detta innefattar alltifrån spårbarhet av livsmedel som serveras, fungerande brandvägar eller verksamheternas skattemoral, det är därför oerhört viktigt att myndigheter åter tar kontroll över dessa verksamheter genom tillsyn.

Tillsynsbehovet är stort i Malmö. Desto mer inspektörerna fördjupar sig i problematiken och arbetar uppsökande desto fler ljusskygga och olagliga verksamheter hittas. Projektet har även bidragit till kompetenshöjning och fördjupning i förvaltningens tillsynsarbete. Detta bidrar till att erfarna inspektörer kunnat utvecklas inom förvaltningens olika tillsynsansvar vilket är viktigt för att bevara kompetensen inom densamma.

Det flesta myndigheter har på något sätt kommit i kontakt med denna typ av verksamheter tidigare. Det är dock svårt att som ensam myndighet komma till rätta med komplexa problem som rör flera olika lagstiftningar. I projektet Tryggare Malmö har en väg framåt hittats och det är tydligt att myndighetssamarbete är nyckeln till framgång. Det har därför varit avgörande att kommunstyrelsen som i detta projekt förstärkt samtliga kommunala myndigheter samtidigt.

Statliga inspektörer har visst skydd i offentlighets- och sekretessförordningen, men inte kommunala inspektörer som gör samma arbete. Djurskyddsinspektörerna fick nedanstående sekretesskydd när de placerades på länsstyrelsen. Vår arbetsgivare har HR-uppgifter om oss som omfattar adress, närstående och deras hemadresser, barnens namn och ålder, personnummer m.m. Om dessa uppgifter begärs ut är vi skyldiga att lämna ut dem om det inte redan föreligger ett hot eller redan hänt en våldssituation eller liknande. Vi önskar att sekretess gäller för alla anställda på en kommunal tillsynsmyndighet. Vi önskar att förordningen om offentlighet- och sekretess kompletteras med sekretess även för kommunal miljö-, livsmedels-, foder-, läkemedel-, renhållnings-, *hälsoskydds- och tobakstillsynspersonal. (* internationella hälsoreglementet med en egen lag om internationella hot mot människors hälsa). Bäst vore att sekretessen gäller all tillsynspersonal.

Då oseriösa och kriminella verksamheter inte är unikt för Malmö hade det varit välkommet med en nationell satsning. På så sätt hade risken att den typen av verksamheter endast förflyttar sig till Malmös kranskommuner minskat. En nationell satsning kan dessutom inkludera de statliga myndigheterna, vilket skulle kunna göra att de hade mer riktade resurser att möta kommunernas behov av samverkan.

Den typen av arbete som redovisas i denna rapport riktar sig mot väldigt specifika verksamheter som kontinuerligt hittar nya vägar att kringgå lagen. Även om det är önskvärt är det knappast troligt att de helt försvinner inom kort tid. Det hade därför varit lämpligt att tillsyn inte bedrivs i projektform utan får permanent finansiering. Nya former av brottslighet kräver nya metoder för att motverka dem. Det finns ett behov för de tjänstepersoner som bedriver tillsynen att arbeta med fullt fokus mot de här oseriösa aktörerna för att uppnå största effekt för en tryggare stad.